

Raad voor Werk en Inkomen

Impuls
aug. 2010

De Raad voor Werk en Inkomen is het overlegorgaan en expertisecentrum van werkgevers, werknemers en gemeenten. De RWI doet voorstellen aan de regering en andere partijen over het brede terrein van werk en inkomen. Doel van deze voorstellen is een goed functionerende arbeidsmarkt te bevorderen. Het vergroten van de transparantie van en het verbeteren van de kwaliteit op de te integratie markt behoren eveneens tot de kerntaken van de RWI. **Kijk voor meer informatie op www.rwi.nl.**

Raad voor
Werk en
Inkomen

Door de economische crisis is de sterke groei van het aantal zzp'ers in 2009 tot stilstand gekomen. In opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) heeft Regioplan medio vorig jaar onderzocht hoe het de zzp'ers tijdens de crisis verging. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de meerderheid van de zzp'ers tot dan toe de recessie goed had doorstaan, maar dat ruim één op de tien zzp'ers door de crisis moeite had het hoofd boven water te houden. Zzp'ers in financiële moeilijkheden kunnen voor hulp bij gemeenten terecht. In hoeverre maken ze hier gebruik van? En tegen welke knelpunten lopen gemeenten aan bij de ondersteuning van zzp'ers?

Op 20 mei 2009 hebben gemeenten, werkgevers en werknemers onder de noemer Gezamenlijke Aanpak Arbeidsmarkt afspraken gemaakt om door middel van intensievere samenwerking op regionaal niveau de negatieve gevolgen van de economische crisis op de arbeidsmarkt te bestrijden. Daarbij zijn tevens afspraken gemaakt om zzp'ers die in de problemen zijn geraakt door de crisis te ondersteunen. De RWI heeft laten onderzoeken of het aantal zzp'ers dat voor hulp aanklopt door de crisis is gestegen en welke maatregelen gemeenten treffen om hen te helpen. Zzp'ers die door het wegvallen van opdrachten of financieringsmogelijkheden onvoldoende inkomen hebben, kunnen een beroep doen op gemeentelijke voorzieningen. Gemeenten kunnen voor ondersteuning van zzp'ers middelen aanvragen bij het Rijk aan de hand van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). Het Bbz biedt onder andere ondersteuning aan gevestigde ondernemers die te kampen hebben met een tijdelijke inkomensachteruitgang, maar die op zich wel een levensvatbaar bedrijf hebben. Hiermee wordt voorkomen dat deze

zelfstandigen van bijstand afhankelijk worden. Zzp'ers van 55 jaar of ouder die gestopt zijn met hun werk als zelfstandige kunnen aanspraak maken op een uitkering op basis van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

Stijging in het Bbz

Het aantal zzp'ers dat bij de gemeenten aanklopt voor ondersteuning is fors gestegen. De meeste gemeenten melden een sterke groei in het aantal intakes, aanvragen en toekenningen in 2009. Het landelijke beeld laat zien dat het Bbz-gebruik in 2009 met een derde is gestegen ten opzichte van 2007. Veel gemeenten rapporteren zelfs een nog sterkere groei. Deze stijging zet ook in de eerste maanden van 2010 door. De stijging vanaf 2009 schrijven gemeenten voornamelijk toe aan de crisis. Daarnaast draagt een grotere bekendheid van de regeling ook bij aan de groei. Niet alle Bbz-uitkeringen hebben betrekking op gevestigde zzp'ers. Ook andere zelfstandigen of startende zzp'ers kunnen een beroep op het Bbz doen. Er zijn grote verschillen in de schattingen die gemeenten maken over het aandeel zzp'ers. Geschat wordt dat tussen de vijftig en negentig procent van de gevestigde ondernemers bestaat uit zzp'ers. Een paar gemeenten schat dat (bijna) alle aanvragen van zzp'ers zijn.

Knelpunten bij ondersteuning

Bijna alle gemeenten geven aan dat zzp'ers laat of zelfs te laat bij gemeenten aankloppen voor hulp. Zij komen bijvoorbeeld op het moment dat de schulden zo hoog zijn dat het bedrijf niet meer kan worden voortgezet. Ook komt het voor dat zij hun administratie zo lang niet hebben bijgewerkt dat zij geen cijfers (zoals jaarrekeningen) kunnen leveren om bijvoorbeeld de levensvatbaarheid van het bedrijf aan te tonen. Een ander knelpunt dat

gemeenten in het onderzoek noemen is de vermogenstoets binnen het Bbz waardoor het kan gebeuren dat onder andere pensioenopbouw en bedrijfskapitaal eerst moeten worden 'opgegeten'. Daarnaast kan door het gehanteerde uren criterium te weinig rekening worden gehouden met deeltijdondernemerschap of is het niet altijd duidelijk hoe om te gaan met het uren criterium als vanwege de crisis het aantal uren niet kan worden gehaald. Ook biedt het Bbz geen financiële middelen voor de begeleiding van gevestigde ondernemers, waardoor gemeenten dit op een ander manier moeten opvangen.

Gemeenten worden geconfronteerd met een grotere toestroom van zzp'ers en willen die op een goede manier van dienst zijn, maar lijken nog zoekend naar een manier die optimaal gebruikmaakt van de ruimte die de regelgeving biedt en die voor gemeenten ook uitvoerbaar en financierbaar is. Het onderzoeksrapport 'Ondersteuning van zzp'ers door gemeenten. Situatie begin 2010' geeft praktijkvoorbeelden van manieren waarop gemeenten deze ruimte op een goede wijze kunnen benutten. Zo trachten sommige gemeenten - indien mogelijk - de bijstandsnorm en gezinsinkomen van de zzp'er die Bbz aanvraagt zodanig ten opzichte van elkaar te verschuiven dat het gezinsinkomen onder de bijstandsnorm valt. Daarnaast zetten gemeenten diverse financieringsbronnen in om de ondersteuning van zzp'ers te bekostigen die niet door het Bbz gedekt worden, zoals het participatiebudget, bijzondere bijstand of het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling van de Europese Commissie. Het onderzoeksrapport 'Ondersteuning van zzp'ers door gemeenten. Situatie begin 2010' is sinds begin juli verkrijgbaar bij de RWI of te downloaden van de website: www.rwi.nl.

Judith Roosblad
Adviseur RWI